

Брюксел, разголен

от Ирина Папанчева

© Ирина Папанчева – автор, 2022

© Издателска къща „Знаци“, 2022

*Ние
предприемаме
много пътувания,
не всички наши.
Ние не се появяваме
във всички сцени
на живота ни.
Фил Мадън, „Пътеки“¹*

„Никой по-добре от теб, мъдри Кублай, не знае, че никога не трябва да се смесва градът със словото, което го описва.“

Итало Калвино, „Невидими градове“²

Има градове, които ви примамват със забележителната си красота. Градове, които греят с цветовете си и изглеждат великолепно като приказка. Градове, чиято елегантност ви оставя без дъх и ви кара да се чувствате привилегирани да бъдете допуснати в техните селения. Градове, които са неземни и извикват у вас страхопочитание пред съвършенството им. Градове, които ви омагьосват, влюбват ви в себе си и ви обсебват с илюзията за живота, който бихте имали в тях. Градове, които не могат да бъдат описани, а трябва да се видят. Градове, които идват със свой собствен мит или легенда, които сами по себе си са митове и легенди, които ви

¹ Превод: Ирина Папанчева

² Итало Калвино, „Невидимите градове“, ИК „Колибри“, 2018 г., превод Божан Христов

принуждават да съзерцавате великото им минало и да се скитате в руините им. Чувствала съм се изгубена, самотна и отчаяна в някои от тези градове.

Има и градове, които изглеждат обикновени, непринудени, затворени в себе си, на които им е все едно как ги възприемате, които не полагат усилия да ви съблазнят или да ви убедят в своята стойност. Градове с определена структура в хаоса им, която предизвиква вълнение у вас, градове, които ви се иска да направите свои и да станете част от тях. Това са градовете, които ме интересуват.

А ги има и тези други градове, „невидимите градове“, които съществуват и в първите, и във вторите, и които биват познати само от обитаващите ги просветени и от търпеливите и внимателно търсеци, които искат да видят същината им. Това са градовете, които търся и аз. И вярвам, че в тези градове контрастът между видимото и невидимото прави откриването им още по-специално, като тайна, която ви е разкрита само благодарение на вниманието, любопитството и търпението ви да изследвате. Чувствате се като пазител на съкровище.

Това, разбира се, е самоизмама.

В реалността, всички сме марионетки, части, изражения, качества на някой град. Нашата единствена роля е да му дадем живот.

1050 Иксел – Елсен

2003г

Ирис, българка

„Не беше ли очевидният упадък на европейските нации априори необходим, за да бъдат един ден възможни Съединените европейски щати, а плурализмът на Европа, да бъде заменен с нейното формално единство?“

Ортега и Гасет, Бунтът на масите, 1930 г

Никога не съм искала да дойда в Брюксел. Нямах нищо у него, с което да ме съблазни да го включа в дългия списък с градове, които се надявах някой ден да посетя. Като дете много обичах да получавам писма. Представях си, че живея другаде и на бели пликове изписвах въображаемите си адреси. Градовете и държавите на тези пликове се различаваха. Но Брюксел, Белгия никога не присъстваше сред тях. Всъщност не знаех нищо за Брюксел, освен че е столица на съюз, към който моята страна не принадлежеше. Това, което бях чувала за него, не беше никак ласкателно – скучен и институционален. Парадоксално, точно това, на което се дължеше тази му репутация, ме принуди да го забележа. Институциите.

След завършването на университета, от почти три години, работех като репортер в ежедневник. Денят ми обикновено започваше в претъпкан автобус. Проникването в него ставаше с помощта на всички налични средства: лакти, телесна маса, токчета... С това не се свършваше. Притиснато между други човешки тела, тялото ми се опитваше да запази достойнството си. Да съхрани баланса си. Да избегнете натиска и, уж неволното, търкане на някой мъж... Стигах на работа с прашни обувки, угнетена от току-що

преживяното. Но и там не намирах покой. Вълнението от получаването на първи договор и изучаването на занаята отдавна беше изчезнало. Широката гама от събития, които отразявах – от спортни до политически – не ми даваше възможност да се специализирам в една област. Разбира се, това беше само върхът на айсберга. Под него тежеше усещането ми за липса на перспектива и промяна към по-добро. Преходът се влачеше от тринайсет години, правителства се сменяха едно след друго, но битът си беше все същият. Бит, в който с журналистическата си заплата не бих могла да си позволя да живея сама на квартира и в който дори пътуване през уикенда в страната трябваше да бъде добре обмислено, за да не обърне лодката на семейния бюджет. За щастие, не ми се налагаше да си търся квартира сама, защото бях омъжена. Но стремежите и мечтите ми се простираха отвъд възможностите ни, и не можех да се примиря, че това ще е животът ми – в препълнени автобуси, с шефка, която ми казва, че заплата ми няма как да бъде увеличена и с една седмица лятото на морето и една на планина. Искях повече. Искях да усетя вкуса на емблематичния Запад и имената на онези градове от детството ми да се превърнат в среда. Искях мултикултурност и мултилингвизъм. Европейските институции предлагаха платени стажове и един от тях, в Парламента, беше насочен към журналисти.

Мъжът ми, уморен от вечното ми недоволство, ме подкрепи. Не се бяхме разделяли за толкова дълго, но се успокоявахме, че месеците ще минат бързо.

Трябваше да изпратя няколко статии с формуляра си, а единствените, които имах на английски от студентските години, когато пишех за първия англоезичен вестник в София, бяха за култура. Писмото, че съм приета, беше шега, грешка или знак, че културата има значение в тези европейски институции. Оказа се, че Ан, англичанката, която ръководеше отдел „Посещения и семинари“, се нуждаеше от някого, който да развежда чешките посетители в Парламента, а аз бях завършила Чешка филология.

Може да се присъедините към Асоциацията на стажантите в Европейския парламент. Те имат месечен бюлетин, за който бихте могла да пишете статии - каза Ан на първата ни среща, за да оправдае името на стажа, за който бях кандидатствала.

Така се озовах в Европейския парламент в Брюксел. Новият ми живот започна в мазе. Бях намерила стая на Шосе д'Иксел за 250 евро на месец. Щях да живея с Бриджит, френско-говоряща белгийка. То се състоеше от всекидневна с още едно ниво над кухненския бокс, служещо за нейна спалня и друга стая в мазето. Тази беше предвидената за мен. Когато видях взрениа в стената прозорец, ми се прииска да се извиня и да си тръгна. Но беше вечер и нямаше къде да отида. Не казах нищо и с помощта на Бриджит, час по-късно, спалнята ми беше станала достатъчно уютна, за да преодолея първоначалното си стъписване. Лежейки на единичното легло, си представих как мъжът ми спи сам в нашия двустаен апартамент в София, помислих си за семейството и приятелите ми, и се запитах дали не бях направила грешка с идването в Брюксел.

Беше неделя, а в понеделник сутрин започна стажът ми.

„Мили мой,

Дните се сменят толкова бързо, че едва успявам да ги догоня. Ето, първата седмица вече е към края си. Така ще е и със следващите и преди да сме се усетили, стажът ми ще е приключил.

Парламентът ме зашемети с простора, светлината и самостоятелността си. Освен столова, има ресторант за депутатите, няколко барчета, банки, фризьорски салон, цветарница, магазинчета за вестници, и какво ли не още. Губя се из него по няколко пъти на ден.

Деля офис с Василики, гръцка секретарка, която е непрекъснато на телефона и нейното „не, не, не“³ барабани по съзнанието ми подобно на дъжда навън по паважа. Иначе е много мила и симпатична, и ме представи на колегите от околните офиси.

Казах ти, че ще развеждам чешки групи из Парламента. Тези дни превеждам презентацията, която ще им изнасям.

Снощи с Бриджит се разходихме до Стария град. Централният площад Гран Плас е великолепен. В близост до него, има две улици с рибни ресторанти, които създават илюзия, че си край морето. Манекен Пис, символът на Брюксел, е смехотворен. Най-забавното е колко много внимание получава това малко пикаещо момченце. Около него винаги има тълпа с туристи, които го снимат. Освен това са му посветили цял музей, където се помещава гардеробът му със стотици тоалети и редовно се организират церемонии по преобличането му.

Всички улици имат табели с две имена - на френски и на фламандски. Често те са напълно различни. Например моята улица е Chaussee d'Ixelles на френски и Elsense Steenweg на фламандски. Представям си как би прозвучал разговор за това как да се стигне от едно до друго място между франкофон и фламандец.

Друго, което ме впечатлява е как колите спират на пешеходните пътеки в момента, в който шофьорите те видят да се приближаваш, и търпеливо чакат да пресечеш. Мисля, че ще ми отнеме известно време, за да свикна с това и да упражнявам правото си с увереност.

Засега Брюксел много ми харесва. Не е за вярване, защото е мръсен град с хаотична архитектура и не е зашеметяващо красив. Но е жив, истински и – сигурно ще ми се смееш – ми напомня за София.

³ „Да“ на гръцки.

Но има моменти, когато ме тъгата ме залива като вълна. Най-вече, когато си легна вечер. Липсва ми прегръдката ти.

Как си ти? Намери ли майстор за банята?

Ще ти се обадя довечера от интернет магазина, за да чуя гласа ти.

Целувам те.

Ирис“

На втората седмица в Парламента ми се случиха две значими неща. Два дни след обучението, водих първата си група. Беше от около двадесетина души на всякаква възраст. Слушаха ме внимателно и ме засипаха с въпроси, на които няха задоволителен отговор. Защо евродепутатите трябва да пътуват до Страсбург за сесиите си? Защо заплатите им са различни в зависимост от страната, която представляват? Каква ще е ползата за Чехия от присъединяването към Съюза?

И получих още една задача от Ан - да следя сесиите на конвента за бъдещето на Европа и да подготвям брифинг за нея. От сайта на Парламента научих, че конвентът е формиран, „за да разгледа четири основни въпроса за развитието на Съюза: по-добро разделение на правомощията; опростяване на инструментите за действие; укрепване на демокрацията, прозрачността и ефективността; и изготвяне на Конституция за гражданите на Европа.“. След като бях видяла края на светлото комунистическо бъдеще, щях да съм свидетел на изковаването на светлото европейско бъдеще.